

TÜRKLERDE DOĞDUKLARI YERE BAĞLILIK

Arap yazarların bir kısmı, en başta tarihçi ve ilim adamı **El-Cahiz**, Hilafet Ordusu'ndaki Türkler üzerinde yaptığı incelemelerinin sonucunda, **şu karara varır (s.77): "Türkler yaltaklanma, yaldızlı sözler, münafıklık, kovuculuk, yapmacıklık, yerme, riya, dostlarına karşı kibir, arkadaşlarına karşı fenalık, bidat (buradaki anlamı, dinde farklı anlayışlar) nedir bilmezler. Çeşitli fikirler onları bozmamıştır. Hile-i şeriye ile başkalarının malını helâl saymazlar. Türkler çok cesaretlidirler, ama, doğdukları yere bağlılıkları, çok daha övgüye layıktır."** Doğduğu yeri sevmeyi oraya bağlanıp kalmak olarak algılamayan Türklerin, eritmeye karşı direnmeleri özelliklerinin temelinde, belki de bu yapı vardır.

Bazı Batılı tarihçiler bu olguyu Türklerin simgeleriyle açıklarlar. Türklerin gittikleri yerlerde, simgeleri olan "Bozkurt"u örnek aldıklarını ve onun gibi davrandıklarını söylerler. Bu yazarlara göre "Bozkurt bir sahabe uzun süre bağlı kalacak şekilde evcilleşmez. Bozkurt için evcilleşmek nasıl yok olmak demekse, Türkler için de aynı anlamdadır". Bu nedenle Türklerin gittikleri yerlerde, simgeleri gibi akıllı ve sağduyulu davranarak, eritmeye karşı direndiklerini düşünürler. Eğer, Avrupalı yazarların evcilleşmekten maksatları, başkalarına biat ederek bağlanmak ise, gerçekten de Türklerden böyle birşey beklenmez. Bu durumu en veciz şekilde Atatürk şöyle ifade etmiştir. "Bağımsızlık benim karakterimdir."

ABBASİ HİLAFET ORDUSUNDA TÜRKLER

Araplar, yeni fethettikleri ülkelerde, yerli halktan muhafız kuvvetleri oluşturuyorlardı. Ubaydullah bin Ziyad 674 yılında, Buhara'yı fethettikten sonra, Basra valiliğine tayin edildi. Buhara'dan giderken yanında yerli halktan iki bin okçu götürdü. Bu okçuların çoğunluğu Türklerdi. O yıllar, Orta Asya'da, I. Göktürk Devleti'nin yıkıldığı, yerini ise yeni güçlü devletin almadığı bir dönemdi. Çin'in tekrar etkili olmaya başladığı, Türkler için karanlık yıllardı. Bu nedenle, esir alınarak veya paralı asker olarak Basra'ya götürülmeleri normal karşılanmalıdır.

Bu ilk okçu birliği, Arapların, Türkler hakkındaki kötü izlenimlerini sildi. Türklerin askeri niteliklerinin üstünlüğü, kısa sürede anlaşıldı. Arapların, Basra'da şeker kamışı tarlalarında çalıştırdıkları Zenci kölelerle, mukayese bile edilemezlerdi. Bu nedenle Türk esirlere ve paralı askerlere istek süratle arttı. J.P. Roux'ya göre (s.105) Bunlara Arapça da beyaz köle anlamına gelen "Memlûk" denilmeye başlandı. İbn Havkal'a göre Türk esirler, "en yakışıklıları, en güzelleri, tümünün en iyileri ve dünyanın en pahalı köleleriydi."

Türk köleler ve paralı askerler Müslümanlığı kabul ettiler. Ama, Arap uygarlığı içerisinde erimediler. Ellerinde silah olması, güçlenmelerini hızlandırdı. Bilhassa, Abbasiler döneminde çok etkili oldular. Komutanlarına Emirü'l-Ümera denilmeye başlandı. J.P.Roux'ya göre en ünlü komutanlardan bazıları ve yaptıkları şunlardır (s.105): Afşın (Haydar Bin Ka'us) (816-837), Azerbaycan'da, İranlı Hürremi Babek'in isyanını bastırdı; Boğa el-Kebir (Büyük Boğa, öl. 862), Ermenistan beyliğini geçici bir bağımlılık altına aldı (851); Boğa el-Sagir (Küçük Boğa, öl.868), Abbasi İmparatorluğu'nun bir süre için gerçek hakimi oldu.

Türk esirler ve paralı askerler Müslümanlığın göbeğinde idiler. Ancak, en küçük guruptan başlayarak, gurupların birbiri içerisindeki bağlılığına, Müslümanlığa ait olmaktan daha önce yer verdiler. Türklerin önemli bir kısmında bu anlayış halen devam etmektedir.

Türklerin de desteğiyle iktidara gelen Abbasi Halifesi Mütevekkil Ala'llah ile üç halefini, çeşitli sebeplerle yine Türkler öldürdü. Bu nedenle Türklere karşı bir kamuoyu oluştu. Ancak tam bu sıralarda Basra bölgesinde şeker kamışı tarlalarında çalışan Zenci kölelerin başlattığı, Zenc

İsyanı (883) çıktı. Kur'an-ı Kerim'de insanlar eşittir denilmesine, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Veda Hutbesi'nde köleliği kaldırmasına rağmen, Araplar köle kullanmaya devam etmişlerdi. Zenci kölelere genelde sert davranıyorlardı. Ayaklanan Zencilere, Halife Mutemid Ala'llah birliklerini gönderdi. Ancak askerlerden bir kısmı isyancıların safına geçince, Halife, Türklerden yardım istemek zorunda kaldı. Türk komutanlar isyanı kolayca bastırdı. Böylece Arap kamuoyunda Türklere karşı oluşan tepkiler de azaldı.

KÖLE VE PARALI ASKER TÜRKLERİN KURDUKLARI TÜRKİYE DEVLETİ

Tarihçi El-Cahiz'in aktardığına göre (s.28), Raşid el-Türki adlı kişi, Basra valisi Ubaydullah bin Ziyad'ın mevlasıdır. (Bu dönem Türklerin henüz bazı fertler olarak yeni Müslüman olmaya başladıkları anlardır. Bu mümtaz şahıstan başka Zuhayr b. El-Türki, Hammad el-Türki gibi başka değerli ve mevlâ özelliğinde insanlardan da bahsetmektedir. **Türklerden böyle kişilerin, henüz hicri 60 yılından itibaren Arap kökenli valilerin feyz aldığı kişiler haline gelmesi, Türklerdeki özelliklerin ciddiyetle araştırılması gerektiğini düşündürmektedir.**) Raşid el-Türki adlı bu seçkin Türk, Irak bölgesinde kullanıldıklarını düşünerek, kendisine bağlı birlikleri yukarı Mısır'a götürdü. Sonraları Türklerin Mısır'a gelmeleri hızlanarak devam etti. Ahmed bin Tolun, Kahire'de Tolunoğulları Hanedanını kurdu (868). Daha sonra 1250 yılında İzzeddin Aybeg tarafından "Ed-Devlet't Türkiye", yani "Türkiye Devleti", kuruldu. **Bu devlete Araplar ve Avrupalılar, "Türkiye Devleti" derken, Türkiye Cumhuriyeti'nin tarih kitaplarında ise, "Memlûklar" veya "Kölemenler" denilmesinin mantıklı bir açıklaması yoktur.** Bu yanlış muhtemelen, Osmanlı İmparatorluğu'nun bazı tarihçilerinden aynen aktarılmasından doğmaktadır.

Türkler, esir ya da paralı asker olarak, Müslüman Arapların en yoğun oldukları bölgeye gelmişlerdi. Bu dönem Arapların kültür olarak, belki de tarihlerinin en üst seviyesinde oldukları zamandır. Ama Türkler, düşünüldüğü gibi üstün görünen kültür karşısında erimediler. Hattâ, Abbasi Halifelerinin gözdeleri haline gelmek, bazen imparatorluğun hakimi olmak bile, onlara yetmedi. Önce beyliklerini, sonra da devletlerini, hem de "Türkiye" adıyla kurdular. **Buradan da, Türklerin İslâmiyet öncesinde sağlam bir kültüre sahip oldukları anlaşılmaktadır.**

Nitekim, 8. yüzyıldaki Orhun Abidelerinde etkili bir edebiyat dili kullanılmıştır. Ayrıca II. Göktürk Devleti'nin yıkılışı için bazı Batılı tarihçiler "ama bu yıkılışın önemi yoktu. Türk Dünyasına onu yüzyıllar boyu ayakta tutacak bir atılım kazanılmıştı." demişlerdi.

Basra bölgesine getirilen köle ve paralı asker Türklerin, mimarlık ve sanatta da etkili olduklarını biliyoruz. Bütün bunlar dikkate alındığında, Göktürk Devleti konusunda tarihçilere hak vermemek mümkün değil. Türklerin Basra'ya getirildikleri dönemde, sarayların ve evlerin alçı süslemelerinde görülen eğri kesim tekniği ve yaş siva üzerine tahta kalıplarla yapılan bezemeler, Türklerin İslâm sanatına getirdiği ilk yeniliklerdir. Bu konuda kitabın Türklerde Mimarlık, Bilim ve Sanat bölümünde bilgi verilmişti.

Türklerde doğdukları yere bağlılık, günümüzde de devam etmektedir. Türkiye sınırları içerisinde başka şehirlere göç edenler, doğdukları kentle bağlarını devam ettirmektedirler. Avrupa'da çalışan Türkler, birikimlerini tamamen kendi istekleriyle Türkiye'ye gönderdiler. Son yıllarda Türkiye'de yaşayan bir kısım insan tarafından maddeten aldatıldılar. Türkiye'de yaptıkları yatırımlardan sürekli zarar ettiler. Buna rağmen, birikimlerini ülkelerine göndermeleri azalarak da olsa sürüyor.

Diğer taraftan 1999 yılında dünyada 51 ülkede, Türkiye'nin desteğiyle değil, kişisel gayretleriyle iş sahibi olmuş Türkler vardı. Bunlar da, doğdukları yere bağlılık sonucu, her fırsatta ülkelerine destek olma çabasındadırlar. Ticaretlerini, mümkünse Türkiye ile yapma, ihtiyaç olduğunda doğdukları ülkeye döviz gönderme isteği taşımaktadırlar. 2007 yılında ise Türklerin iş kurdukları ülke sayısı 100'ü geçti.

Bir daha olmaması için dua edilen, 17 Ağustos 1999 depremi sonrasında, dünyanın her yerindeki işçi, işveren, öğrenci, öğretim üyesi vb. ne olurlarsa olsunlar bütün Türkler, tamamen kendi istekleriyle ülkelerine yardım için seferber oldular.

Diğer taraftan, 1944 yılında vatanları olan Kırım'dan Sibiryaya ve Orta Asya'ya sürülen Kırım Türkleri, buldukları ilk fırsatta eski vatanlarına dönmeye çalışıyorlar. Ülkelerinde karşılaştıkları her türlü yokluk ve yaşadıkları sefaletle rağmen mücadeleye devam ediyorlar. Hem de dönenlerin çoğu başka yerlerde doğmuş ikinci ve üçüncü nesil insanlar olmalarına rağmen. Diğer taraftan Çin yönetiminde yaşayan Kazaklar, yukarılarında bağımsız Kazakistan Devleti kurulduktan sonra (1991), belki de daha önce hiç görmedikleri topraklara göç ettiler ve kendi devletleri için mücadele etmeye başladılar.

Türk Devletlerini yönetenler bu gelişmeleri dikkatle izlemek, doğdukları yere bağlı olan bu insanların öz ülkelerine yaptıkları desteklerini sistemli hale getirerek sürekli kılmakla yükümlüdürler.